

Dekkend examineren met het schoolexamen

Bron: leergang SE, Januari 2017

Aanleiding:

Tijdens de implementatiefase van het project vernieuwing vmbo en de trainingen van de leergang SE zijn er veel vragen gesteld over 'dekkend examineren' in het nieuwe vmbo. In het boekje "wat moet en wat mag in het nieuwe vmbo" staat hierover:

- Blz. 25: 'De beroepsgerichte keuzevakken worden afgesloten met een schoolexamen. De school bepaalt zelf over welk deel van de stof een schoolexamen gaat. Dit kan over (een deel van) één beroepsgericht keuzevak zijn ...
- Blz. 26. Landelijk beleid: In het PTA staat in elk geval aangegeven:
 - Welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst
- Er staat niets expliciet in over het schoolexamen over het profielvak.

De ontwikkelgroep van de leergang SE en SLO geven hieronder aanvullende antwoorden op de gestelde vragen en adviseren scholen hoe om te gaan met het 'dekkend examineren' in het schoolexamen.

Vraag 1:

Moeten alle deeltaken en eindtermen opgenomen worden in het PTA?

Antwoord 1:

Voor de keuzevakken geldt:

Ja, u moet *alle deeltaken* opnemen in het PTA, maar u hoeft niet alle eindtermen van een deeltaak expliciet te toetsen. Indien u afzonderlijke eindtermen expliciet toetst moet u deze opnemen in het PTA (zie onderstaand voorbeeld).

Voor het profielvak geldt:

De profielmodules worden getoetst in het CE en mogelijk ook in het schoolexamen. Hierdoor is het niet nodig alle deeltaken en onderliggende eindtermen in het PTA op te nemen, maar maakt u een gerichte keuze wat u in het schoolexamen terug laat komen (naast het cspe).

Uitgangspunt voor zowel het SE over het profiel als de keuzevakken is: alles wat u gaat toetsen in het SE, staat verantwoord in het PTA. Een leerling moet niet voor verrassingen komen te staan. Alle deeltaken (en onderliggende eindtermen) moet u wél aanbieden in uw onderwijsprogramma. U mag *geen* delen van een keuzevak of profielvak overslaan.

Vraag 2:

Moeten alle eindtermen uit een keuzevak of profielmodule getoetst worden in het schoolexamen?

Antwoord 2:

Nee, niet alle eindtermen hoeven getoetst te worden. Er moet sprake zijn van een "dekkende toetsing" waarbij het gaat om de essentie van het examenprogramma. U maakt zelf een *relevante, representatieve* keuze hoe en welke eindtermen getoetst gaan worden.

- Een relevante keuze betekent dat u toetst wat belangrijk is voor het keuzevak/profielmodule;
- Een representatieve keuze betekent dat u de juiste indicatie geeft aan de inhoud, het niveau en de complexiteit van het keuzevak/ profielmodule.

Uitgangspunten en toelichting

Het schoolexamen is erop gericht om te bepalen of een leerling de essentie van het examenprogramma beheerst.

- Het centraal examen (CE) is een landelijk vastgesteld examen in de vorm van een centraal schriftelijk en praktisch examen (CSPE) en omvat het profielvak;
- Het schoolexamen (SE) bestaat uit diverse toetsen (o.a. schriftelijke- en praktijktoetsen) en omvat de keuzevakken en eventueel (delen van) het profielvak;
- Voor het schoolexamen maakt u een programma voor toetsing en afsluiting (PTA);
- Er is onderscheid tussen het onderwijs- en toetsprogramma (PTA). In het onderwijsprogramma biedt u álles aan van zowel profiel- als keuzevakken (dus alle deeltaken met onderliggende eindtermen). Binnen het toetsprogramma maakt u keuzes, maar zorgt u wél voor een 'dekkende toetsing' als het gaat om de essentie van het examenprogramma (zie antwoord 2).

Vergelijk het rijexamen; alle bijzondere verrichtingen (hellingproef, achteruit inparkeren etc.) zijn aangeleerd en kunnen worden gevraagd, maar ze worden niet allemaal beoordeeld op de dag van het examen zelf. De kandidaat weet tijdens het examen niet welke bijzondere verrichtingen uitgevoerd en beoordeeld zullen worden. Bijzondere verrichtingen staan dan, als deeltaak in het PTA én worden allemaal, als eindtermen opgenomen (en aangeleerd) in het onderwijsprogramma.

- Voor het profielvak maakt u een gerichte keuze uit de deeltaken en eindtermen wat u in het SE toetst (het profielvak wordt immers ook met een CSPE getoetst);
- Er moet een evenwicht zijn tussen onderwijstijd en toetstijd. U maakt een passende keuze (zie onderstaand voorbeeld);
- Het schoolexamen bestaat uit summatieve toetsen. Formatieve toetsen neemt u niet op in het PTA;

Voorbeeld: het keuzevak Constructieve aansluitingen en afwerking (BWI)

In dit keuzevak staan twee deeltaken. In het onderwijsprogramma moeten er diverse aansluitingen aangeleerd worden. De school kiest er voor in het schoolexamen slechts één aansluiting te toetsen en te beoordelen. De leerling weet van te voren niet welke.

Wel moeten de voorbereidende werkzaamheden zoals CAD tekenen en een materiaalstaat invullen apart worden getoetst. Hieronder ziet u het keuzevak met een voorbeeld PTA.

Profielvak: Bouwen, wonen en interieur	BB	KB	GL
Keuzevak 1: Constructieve aansluitingen en afwerking			
Taak:			
<ul style="list-style-type: none"> o constructieve aansluitingen met verschillende materialen maken o aansluitingen tussen materialen afwerken 			
K/BWI/1.1			
Deeltaak:			
aan de hand van een werktekening constructieve aansluitingen met verschillende materialen maken.			
De kandidaat kan:			
1. werktekeningen lezen en interpreteren	x	x	x
2. een 2D-CAD werktekening maken volgens de Amerikaanse projectie methode en een schets maken in isometrische projectie	x	x	x
3. een materiaalstaat in- en aanvullen	x		
4. een materiaalstaat en een werkplanning maken		x	x
5. een calculatie en een offerte maken		x	x
6. een kozijn op een halfsteensmuur en scheidingswanden aansluiten	x	x	x
7. een kozijn in houtskeletbouw aansluiten	x	x	
8. een kozijn op spouwmuur luchtdicht aansluiten	x	x	
9. een spouwmuur op een kapconstructie of platdak luchtdicht aansluiten	x	x	
10. een spouwmuur op de begane grond aansluiten	x		
K/BWI/1.2			
Deeltaak:			
aansluitingen tussen verschillende materialen afwerken met gebruikmaking van alle gangbare elektrische handgereedschappen.			
De kandidaat kan:			
1. plinten, koplatten en kantstukken aanbrengen	x	x	x
2. vensterbanken aanbrengen	x	x	x
3. folies aanbrengen	x	x	
4. bevestigingsmaterialen toepassen	x	x	x
Voor het uitvoeren van de taak beheerst de kandidaat de voorwaardelijke kennis, vaardigheden en houding.	x	x	x

(bron: www.vernieuwingvmbo.nl)

PTA constructieve aansluitingen en afwerking Leerweg: BB					
Periode	Deeltaak/ Eindtermen: wat moet je kennen en kunnen? (tip: kopieer de eindtermen uit het keuzevak)	Inhoud onderwijsprogramma wat ga je hiervoor doen? ¹	Toetsvorm en code ²	Herkansing ja/nee?	Weging
Lj4	1.1.1. werktekeningen lezen en interpreteren	Tekening lezen op PC	TH1	J	1
Lj4	1.1.2 een 2D-CAD werktekening maken volgens de Amerikaanse projectie methode en een schets maken in isometrische projectie 1.1.3. een materiaalstaat in- en aanvullen	Tekening lezen met technisch teken-simulatie programma, Lessen CAD tekenen met AutoCad	PR1 praktijktoets CAD met mat.staat	J	1
Lj4	Deeltaak 1.1: aan de hand van een werktekening constructieve aansluitingen met verschillende materialen maken.	Diverse aansluitingen maken, zoals: een kozijn op een halfsteensmuur, in houtskeletbouw, op spouwmuur luchtdicht aansluiten, een spouwmuur op een kapconstructie of platdak luchtdicht aansluiten, een spouwmuur op de begane grond aansluiten	PR2 Praktijk-toets Van een constructieve aansluiting met de juiste afwerking	N	4
Lj4	Deeltaak 1.2: aansluitingen tussen verschillende materialen afwerken met gebruikmaking van alle gangbare elektrische handgereedschappen.	plinten, koplatten en kantstukken aanbrengen vensterbanken aanbrengen folies aanbrengen bevestigingsmaterialen toepassen			
Berekening cijfer schoolexamen: (TH1 x 1) + (PR1 x 1) + (PR2 x 4) / 6 = cijfer SE keuzevak 1					
Cijfer SE keuzevakken (combinatiecijfer) = (KV1 + KV2 +KV3 +KV4) / 4					

¹ Een omschrijving van de onderwijsinhoud waarmee de leerling zich voorbereidt op de toets.

² PTA code van de school